

Oppsummering fra Kontaktgruppemøte 6/9-24

Møtet ble avholdt i Galleri Oslo, Akershus fylkeskommune, fylkestingssalen.

Til stede: Vera Østensen (OsloMet), Inga Fløisand (NIVA), Turid Wulff Knutsen (Innlandet fylkeskommune), Lars Haukvik (Telemark fylkeskommune), Martine Matre Bonarjee (Akershus fylkeskommune), Hege Taarud (HINN), Idun Lyngstad (Hamarregionen), Johanne Meyer (Buskerud fylkeskommune), Trond Myrland (Bærum kommune), Dag Vågsnes (Lillehammer kommune), Daria Dyresen (Elverum kommune), Anne Huse (Kongsvingerregionen IPR), Dag Aanensen (Drammen kommune), Alf Thomassen (Ringsaker kommune), Hege Jacobsen (HiØ), Ann-Christin Jordbakke (Vestfold fylkeskommune), Espen Holtan (Østfold fylkeskommune), Berit Berg-Tjørhom (OsloMet) og Jonas Vårum Olafsen (Lillestrøm kommune)

Fra sekretariatet: Gunnar Selvik (referent) og Joakim Berg.

1. Velkommen og siste nytt om EU/EØS

Gunnar ønsket alle velkommen, gav alle ordet for å presentere seg, og orienterte kort fra EU/EØS-politikken som følger:

Innledning

Kjære alle sammen og vel overstått sommer! Mens det i Norge kan sies å ha vært litt agurktid, hvor politikere har koblet helt ut for å lade batteriene til den lange valgkampen som startet rekordtidlig i august ifm Arendalsuken, så har det i resten av verden vært usedvanlig mye aktivitet. Jeg skal ikke bruke mye tid på USA – det er det nok av andre som gjør – mange påstår at det som skjer der får langt større oppmerksomhet enn det som skjer på vårt eget kontinent – og antallet eksperter på USA synes å være langt høyere enn eksperter på Europa. Når sant skal sies så vil selvfølgelig det som skjer i USA ha betydning også for oss, både økonomisk og politisk, hvor mange ledende politikere på vårt kontinent understreker behovet for et mer autonomt Europa sikkerhets- og forsvarspolitisk, noe som kan bli en utfordring for UK og Norge som ser på medlemskapet i Nato som sikkerhetsgarantisten – og ikke EU.

Ungarns formannskap i EU

Ungarn har hatt EUs formannskap i EU siden 1. juli (motto: Make Europe Great Again – MEGA – muligens inspirert av MAGA), og statsminister Orban har ikke kastet bort tiden – bare i den første måneden opptrådte han proaktivt på en måte som har skapt frustrasjon i EU – kanskje mer proaktivt enn selv de mest pessimistiske fryktet: han vært rundt omkring i hele verden for å skape fred. I Kiev oppfordret han Ukraina til å innlede fredsforhandlinger med Russland. I Moskva lot han Putin uimotsagt skylde på Vesten/NATO for at krigen startet, i Beijing var han enig med president Xi om at umiddelbar våpenhvile må skje, og han dro til Trump i Florida

hvor han etterpå sa at der Biden har mislykkes i Ukraina så vil Trump lykkes. Vi vil for øvrig få en nærmere presentasjon av formannskapet av Ungarns ambassadør til Norge på neste styremøte.

Valg i EU

Som kjent var det europaparlamentsvalg i juni, et valg som ikke angår oss direkte, men absolutt indirekte, siden parlamentet har reell makt ift lovgivning som også gjelder i Norge, og siden det har høringer etc som kan skade Norges omdømme (les: havbunnsmineraler).

Valgoppslutningen var den høyeste på 30 år (51,05%), og parlamentet ble ikke så mørkeblått som mange ventet. Det nye parlamentet har videre lyktes med å opprettholde den såkalte «cordon sanitaire», hvor ytre høyre utelukkes fra det gode selskap (f eks komitestyringen, hvor ingen fra ytre høyre har fått viktige posisjoner), og valget av Kommissjonspresident von der Leyen (VDL) skjedde uten at de kunne blokkere det. Fenomenet «cordon sanitaire har for øvrig også oppstått etter mange nasjonale/regionale valg, som f eks i EUs to største land Frankrike (?) og Tyskland.

Det viktigste som skjedde etter europaparlamentsvalget var det første plenums møtet i Strasbourg 18. juli, hvor VDL fikk et klarere flertall for sine neste 5 år enn hun fikk for sine første. Nå gjenstår det å utnevne den nye kommisjonen, men VDL har så langt ikke lyktes i å få alle medlemsland til å sende 2 kandidater – en av hvert kjønn, men selv om fristen var ultimo august, så jobbes det fortsatt med å bedre kjønnsbalansen (det siste landet som sendte inn sin kandidat var Belgia, hvor landets kvinnelige utenriksminister Hadja Lahbib dog forbedret denne balansen). Deretter skal de som kjent godkjennes i EP senere i høst, og forhåpentligvis så vil Kommisjonen være operativ senest 1/12 (noe som gir en nesten 6 måneders konstitusjonstid).

EU-kommisjonens politiske retningslinjer for de neste 5 årene

Kommissjonspresident von der Leyen (VDL) har laget et dokument på 36 sider som gir en oversikt over hva hun satser på de neste 5 årene (politiske retningslinjer, som også har sitt grunnlag i EUs strategiske agenda 2024-2029 vedtatt i Rådet (medlemstatene) noen uker før (27/6), og disse utgjorde grunnlaget for hennes tale i EU-parlamentet den dagen hun ble valgt (18/7). Det interessante og utfordrende blir jo at denne andre perioden til VDL er tiden for de store grønne implementeringene samtidig som nasjonalstatene stadig blir mer skeptiske til nettopp grønn implementering.

Dette er for øvrig hovedlinjene i VDLs politiske retningslinjer, hvor hun nettopp søker å forene disse motsetningene:

- 1) En ny plan for europeisk bærekraftig velstand og konkurranseevne (bl a innen 2040: 90% utslippskutt i industrien)
- 2) En ny tid for europeisk forsvar og sikkerhet (opprettelse av en Forsvarsunion, koordinere/støtte felles innsats ledes av en nyopprettet stilling som Forsvarskommisær, en EU-strategi for kriseberedskap)
- 3) Støtte til mennesker — styrking av vårt samfunn og vår sosiale modell (handlingsplan om gjennomføringen av den europeiske søyle for sosiale rettigheter, kommisær med ansvar for boliger)
- 4) Opprettholdelse av vår livskvalitet: Matvaresikkerhet, vann og natur (sikre vår landbrukssektors konkurranseevne og bærekraft, en europeisk havpakt med fokus på å kickstarte den blå økonomi og sikre en god forvaltning av og bærekraft i våre hav, sikre oppfyllelse av internasjonale biodiversitetsforpliktelser i Kunming- Montreal-avtalen, arbeide mot en europeisk sivilforsvarsmekanisme som inngår i en europeisk klimatilpasningsplan og en ny europeisk strategi for motstandsdyktighet på vannområdet)
- 5) Beskyttelse av vårt demokrati og opprettholdelse av våre verdier (forslag om et nytt europeisk demokratiskjold, styrking av rettsstatsprinsippet og integrere borgerdeltakelsen i hele EU)
- 6) Et globalt Europa: Utnytte vår innflytelse og partnerskap (utvidelse som en geopolitisk nødvendighet, en mer strategisk tilgang til våre naboland (Middelhavskommisær), en ny økonomisk utenrikspolitikk (økonomisk sikkerhet, handel og investering i partnerskap - bl a kritiske råmaterialer/mineraler).

Betydningen for Norge

Mye av innholdet i erklæringen er ikke nødvendigvis godt nytt for Norge, som som vanlig håper å tøyne EØS-strikken enda mer, ved å satse på at vi har et usedvanlig godt forhold til EU bilateralt slik at vi kan få innpass der EØS ikke dekker (også kalt kirsebærplukking). Vårt mantra om at EU er avhengig av vår olje/gass rimer f eks dårlig med EUs plan om å redusere utslipp med 90% innen 2040, vår nylige avtale om Forsvarssamarbeid med EU gjør oss ikke til medlem av Forsvarsunionen, og EU som global aktør er per definisjon utenfor EØS-avtalen, med de utfordringer vi allerede har sett, og med denne forseringen vil dette bare bli mer krevende for oss.

Etterslepet på EØS-implementeringen særlig på energiområdet er jo også viktig å nevne – hvor vår energiminister nylig meddelte EUs energikommisær om at hennes frist om implementering ikke ble nådd, men at «det jobbes hardt med saken». Det er for øvrig interessant å konstatere hvordan Norge tror at de bare kan la være å implementere, evt få unntak /tilpasninger. Dette er jus og harmonerer dårlig med slike politiske uttalelser. EØS-avtalens artikkel 102, er nemlig hjemmel god nok til at EU kan lamme den delen av avtalen som gjelder energi.

EØS-midlene-perioden fra 21-27 ble i juni omsider også godkjent av Ungarn, så nå vil forhåpentligvis utlysninger kunne skje kanskje i begynnelsen av 25?

Så er det selvfølgelig business as usual med EU-programmene som jo følger EUs langtidsbudsjett (21-27) og med konsekvensene av all løpende EU-lovgivning som skal bli norsk lov, og jeg gir nå ordet til Joakim, som ikke bare skal snakke om aktiviteter innen sitt ansvarsområde, men som denne gangen også skal si litt om sine kollegaers områder.

2. Oppdatering fra Sekretariatets fagområder

Joakim gav en presentasjon av siste nytt innen utdannings-, helse-, digital- og områdene, og EUs grønne giv. Disse ble etterfulgt av spørsmål fra og diskusjon i Kontaktgruppen. Presentasjonen er vedlagt.

3. Innspill til styresaker

Gunnar gikk gjennom agendaen for neste styremøte, med særlig vekt på følgende agendapunkter: Sak 28/24 Økonomisk status pr 30.06.2024 (ingen endringer), Sak 29/24 Møteplan 2025 (alternativ styremøtedato 11. april og alternativ kontaktgruppedato 28. mars ble strøket og årsmøtedato ble korrigert til 22.-23. mai, med forslag om ferdigstilling til lunsj 23. mai), Sak 30/24 Aktiviteter høsten 2024 (Akershus foreslo å legge inn mulighet også for lærlingeplass ved ORE, og understreket at HP2 på Teams synes å mangle noen bestillinger fra dem (ORE vil sjekke, og **alle bes gå inn på HP2 på Teams for å sjekke at sin info er oppdatert!**), Sak 31/24 Mulige nye medlemmer fra 1/1-25 (ingen endringer) og Sak 32/24 Ny strategi for Osloregionens Europakontor 2025-2029 (Akershus foreslo å stryke setning om Østlandssamarbeidet som observatør (vil bli gjort), HiØ nevnte ORE som prosjektkontor (ikke aktuelt grunnet OREs ressurser/rolle), Hamar nevnte mulighet for Statsforvalter å bli medlem (absolutt relevant), Lillehammer nevnte EU-programdeltakelse som supplement til stram kommuneøkonomi (absolutt relevant) og Vestfold nevnte behov for å se på strategier til andre norske regionskontorer (kan være relevant, men ulike eierskap/fokus/rolle).

4. Orienteringer fra medlemmene

Hamar-regionen (Idun): Avsluttet by-til-by-prosjekt med Polen (finansiert av KS), og ser nå på oppfølging gjennom deltakelse i HEU. Utfordringer ifm skolesammenslåinger, hvor vurderer HEU/FR-prosjekter som mulighet til å gjøre skoler til nærmiljøhus med fokus på sirkulærøkonomi, energieffektivisering, osv. Jobber med å spisse dette. EØS-midlene bør sees på som «vårt» HEU-program (påvirke norske nasjonale myndigheter)

Bærum (Trond): Grunnet presset økonomisk situasjon så er ekstern prosjektfinansiering viktig. Fått HEU KI-prosjekt med NTNU med oppstart 1/1-25 og mobilitetsprosjekt cluster 5 HEU med

ITS Norge, Sintef. Jobber med akkreditering E+ og småskala E+ med Århus, 2 SFI med NIVA/NTNU og med på DUT-initiativ om datadeling energibygge privat/offentlig sektor.

Innlandet fylkeskommune (Turid): Ansatt Solveig Standal Skåravik (tidligere ved ORE). Forbereder oppstart Regional Innovation Valley, forbereder søknad jordhelse sammen med Sintef, jobber med Värmland ifm beredskap og deltar i EU-nettverket Klimatilpasning koordinert av KS.

Lillestrøm kommune (Jonas): Politisk vedtak om at skal delta i EU-programmer (Teknologiløftet, digitalisering og klimatilpasning). Har ingen separat EU-rådgiver, noe som ville vært gunstig å ha. Neste uke kommer ORE på besøk (Ingvild/Randi), hvor Teknologiløftet skal diskuteres. Prosjektsamarbeid med OsloMet innen bl a helseområdet. Skal levere inn HEU-søknad pilar 3 med bl a rumensk partner (bygge bro næringsliv-akademia).

Buskerud fylkeskommune (Johanne): Nye Buskerud fortsatt i oppstartfasen. Ser frem til besøk fra ORE på mandag (Joakim) – mange deltakere. Politisk støtte til internasjonalt arbeid (men må spisses, hvor ORE/Euromontana er særlig prioritert). Opptatt av at ORE tidvis kan møte på vegne av fk i Euromontana (svart bekræftende fra ORE).

NIVA (Inga): NIVA involvert i flere relevante prosjekter/søknader, slik som Driving Urban Transition (DUT), Biodiversa-utlysning (publiseres neste uke), Water4All (men ikke 2024 utlysningen), SFI avløp (NIVA leder denne), HEU (gikk tidligere veldig bra, men i det siste mer motgang, er med på 7 søknader nå i september). Vil gjerne invitere ORE-medlemmene til å komme til NIVA på ideworkshop for å se på Horisont-prosjekter som potensielt kunne bygges på nasjonalt (siden Forskningsrådet Forsterk-midler falt ut), og til workshop hvor kan gå gjennom relevante utlysninger sammen.

Ringsaker kommune (Alf): Ifm bygging av ny ungdomsskole, se på muligheter for bærekraftige løsninger. Stor aktivitet innen E+-mobilitet (16 barnehager/18 skoler). Jobber med akkrediteringssøknad E+.

Østfold fylkeskommune (Espen): Holder på med full virksomhetsgjennomgang, inkludert nasjonale/Europeisk tilskuddsordninger (internasjonalt kontor får mange henvendelser), og diverse medlemskap. 12/9 oppstart av arbeid med ny internasjonal strategi (vedtas mai/juni 25). Mye aktivitet innen E+. Studietur til Brussel/ORE med prosjektfokus fra fagpersoner fra administrasjonen innen klima/idrett.

Elverum (Daria): NEB E+-prosjekt kick-off 5/9 (IFK gitt tilskudd). Fortsetter med EØS-prosjekter (tilbud om overgangsordning fra KS, prosjektene gitt indirekte store summer til Elverum-næringsliv). Bli beredskapskommune (samarbeid med Ukraina).

Drammen kommune (Dag): Halvveis i Net0City-prosjektet. Jobber med å bli Smart City versjon 2, som en naturlig videreføring. Er E+-akkreditert, og jobber med administrasjonen for å finne tid/anledning til å benytte dette. Bruker internasjonalt samarbeid for å nå mål innen

forebygging ungdomskriminalitet, grønne skifte, helse-innovasjon og digitalisering. KS-prosjekt med Dnipro, Ukraina.

Telemark fylkeskommune (Lars): Fortsatt mye internfokus etter «skilsmissen». 2 besøksgrupper til Bussel/ORE nettopp. Vedtok internasjonal strategi i juni i år. For 2025 ønsker man å være mere utadrettet og ha et fokus på å stimulere til prosjekter/prosjektarbeid.

Vestfold fylkeskommune (Ann-Christin): Også litt introvert fokus etter gjenoppstandelsen av fylkeskommunen. Mye strategiarbeid, f eks innen kultur hvor ORE skal delta i workshop. Jobber med å få internasjonalt arbeid inn i Vestfoldplanen. Arrangerer E+-dag i oktober.

Kongsvingerregionen Interkommunalt Politisk Råd (Anne): Opptatt av å informere internt om mulighetene ifm ORE-medlemskapet. Arrangerer Europadag 7/11 sammen med ORE (inviterer bredt).

Akershus fylkeskommune (Martine): I gang med strategiprosess.

HINN (Hege): Gledelig at sakkyndig komite nedsatt av Nokut anbefaler at skal bli universitet (avventer vedtak i styret, Kongen i statsråd). Involvert i mange EU-prosjekter osv: Koordinerer et HEU-prosjekt innen rovdyrproblematikk, fått ERC starting grant, koordinerer E+-prosjekt med Zambia, kick-off EMERGE-prosjektet denne uken i OREs lokaler. Med i Agders Europanettverk (sammen med IFK/OsloMet). Viderefører sin Springbrett ordning. Med i jordhelsesøknad sammen med IFK/Skåppå. Med i NORA-KI-nettverk.

Høgskolen i Østfold (Hege): Er partner i flere HEU-prosjekter (ennå ikke vært koordinator). Mindre fokus på Interreg siden egenandalen er høy. Har lyst ut såkornmidler for å fremme prosjektdeltakelse. Skal hoste NORA-samarbeidet i Halden i juni 25.

Lillehammer kommune (Dag): Fokus på samarbeidet med Mjøsbyen. Med i Wexfo E+-søknad.

OsloMet: Fått tilslag på 40 EU-søknader (hvorav 34 Marie Curie). Fokus på HEU cluster 2. SFI-søknad med bl a Lillestrøm kommune. Ferdigstilt strategiprosess med tiltaksplan. Er med i Wexfo E+-søknad sammen med Lillehammer.

5. Eventuelt

Intet ble diskutert under dette punktet.